

„Edinost“

izhaja dvakrat na dan, razen nedelj in praznikov, zjutraj in zvečer ob 7. uri. O ponedeljkih in po praznikih izhaja ob 9. uri zjutraj.

Naročnina znaša:

Obe izdani na leto gld. 21.—
Za samo večerno izdanje 12.—
Za pol leta, četrt leta in na mesec razmerno.

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Na drobno se prodajajo v Trstu zjutranje številke po 3 nvč. večerne številke po 4 nvč.; ponedeljske zjutranje številke po 2 nvč. Javen Trsta po 1 nvč. več.

EDINOST

(Večerno izdanje.)

GLASILO POLITIČNEGA DRUŠTVA „EDINOST“ ZA PRIMORSKO.

Telefon št. 870.

4 nvč.

V edinosti je moč!

Oglaš

se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo, odpravništvo in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadst.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinosti“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinosti“ v Trstu.

Brzjavna in telefonična poročila.

(Novejše vesti.)

Dunaj 6. (Zbornica poslancev.) Potem ko je govoril finančni minister dr. Kaizl, je predlagal poslanec dr. Gross, naj se otvori razprava o govoru ministerskega predsednika grofa Thuna glede izгона avstrijskih podanikov iz Prusije. Predlog se je odklonil z 184 proti 166 glasovom.

Poslanec Iro se je prijavil k besedi in je hudo napadal ministerskega predsednika. Konečno se mu je odtegnila beseda.

Načelnik odseka za grajo, Haugwitz je izjavil, da je zadeva med Pfersche-jem in Heroldom poravnana mirnim putem. Na to je prekleal Pfersche svoja razžaljenja proti Heroldu in slednji svoja proti Pferscheju.

Poslanec Schwegel in Kaftan sta interpelovala železniškega ministra radi gradnje druge železniške proge v Trst.

Na to je bila zaključena seja. Prihodnja seja bode v petek.

Budimpešta 6. V tajni seji so opozicijski govorniki ostro prijemali barona Banffyja ter so izjavili, naj bi bil naslednik Banffyjev kdor koli, napravil bi vsaj konec sedanjemu neznosnemu stanju. Ministerski predsednik je odgovoril, da, ako tako želi njegova stranka, t. j. večina, da naj odstopi, je on rade volje pripravljen napraviti prostor. Dokler pa ima zaupanje večine, smatra on za svojo dolžnost, da vstraja.

Pariz 6. Zbornica je potrdila dodatno konvencijo radi prevažanja blaga na železnicah, ki je sklenjena med Nemčijo, Francijo, Avstro-Ogersko, Italijo, Rusijo, Belgijo, Dansko, Nizozemsko, Švico in Luksemburgom in podpisana dne 6. junija 1898 v Parizu.

Berolin 6. V državnem proračunu, predloženem državnemu zboru, je določena skupna svota dohodkov in izdatkov na 1554,530,650 mark. Izdatki se delijo v tekoče izdatke v znesku 1300,845,810 mark, v enkratne izdatke v znesku 162,473,651 mark in v 162,473,651 mark enkratnih izdatkov ordinarija, kakor tudi 91,211,189 mark enkratnih izdatkov posebnega ordinarija. V ordinariju so proračunjeni izdatki za državno armado na 79,893,688 mark, za mornarico 30,731,500 mark, za upravo v Kjavčau 8,500,000 mark. V posebnem ordinariju: za vojaštvo 44,606,689 mark in za mornarico 33,879,000 mark. Od dohodkov odpade na carino in užitninske davke 742,260,960 mark, na matrikularne doneske 489,953,828 mark in na izredna sredstva v pokritje 91,211,189 mark.

Bellgrad 6. Govori se, da se sobranje slovesno zaključi še le 22. decembra.

Pariz 6. Pod predsedništvom Derouledesa je bil tukaj velik antisemitičen shod, na katerem so različni govorniki imeli ostre govore proti Židom. Na to so se podali zborovalci v neko drugo dvorano, kjer je bil shod revizionistov. V dvorani je ustrelil anarhist Libertards dvakrat iz revolverja in je ranil tri osebe. Anarhista so deli v zapor.

Petrograd 6. Borzni diskont znaša $6\frac{1}{2}$ do $7\frac{1}{2}$.

Sodite!

(Izv. dopis *).

Iz Istre, 25. marca 1898.

Slednjič dovolite tudi meni, da rečem svojo. Ni mi namen, da bi se laskal komu, še manje pa, da bi komu kaj podtikal. Kar sem napisal, to so sama že znana fakta. Čitatelje prosim, naj prečitajo pazno in potem si bodo mogli ustvariti pravo sodbo o kampanji v »Slovenskem narodu« à sosebno v »Učiteljskem tovarišu« proti slovenskim in hrvatskim poslanecem v Istri.

Posegnimo torej kar v sredo stvari!

Prvi dopis o gmotnem stanju primorskega učiteljstva z napadom na slovenske primorske poslance in podpisan po sedaj dobro poznanem »Dixi«-u, je izval hudo polemiko po slovenskih javnih glasilih. O čem se prav za prav vrti vsa borba? Čemu se je dvignilo toliko prahu, toliko pen?

Nekateri pravijo: ker je »Dixi« prvi spravljal vso stvar v javnost. To ni res! Vprašanje zboljšanja učiteljskih plač je v Istri na dnevnem redu že od l. 1894., torej javno; to ve najbolje »Dixi«, saj je bil na to zadevajočih učiteljskih zborovanjih. Isto leto se je o stvari razpravljalo v dež. zboru v Poreču (pišem samo obzirom na Istro — o Goriški so mi stvari kolikor toliko neznane, zato molčim). »Dixi« je gotovo čital temeljiti govor poslanca dr. Laginje o položaju učiteljstva ter o načinu zboljšanja učiteljskih plač. Potem se je stvar ponavljala in dosegla svoj vrhunec v oni glasoviti seji dne 17. januarja 1896, ko se je na razpravi ravno o tem vprašanju vikalo slovanskim poslanecem: »Zasluzite, da bi vas ubili!« Gosp. učitelji — oni, katere še ni zaslepila strast — naj le čitajo doli sledeče poročilo o rečeni seji, da bodo mogli soditi, kako grdo, ognjusno perfidijo znači vsako napadanje na slovanske poslance istrske radi tega vprašanja. Taka pisarija, kakor jo je priobčeval »Učit. Tovariš« v št. 33 t. l. pristojna pač kakemu revolverskemu listu, nikdar pa ne organu javne vzgoje. Fej! Sram bilo Vas **takih** mistifikacij. »Učiteljstvo kliče po drobtinici kruha, in zato tak vrišč!« Zopet laž! O tem so slovanski poslanci istrski prepričani prav tako, kakor učitelji sami! Istotako je prepričana o tem »Edinost«; saj je izjavila to opetovano! »Pretoplo zagovarjanje poslancev?« »Odbijamo lojalno neosnovane napade!« »Naši poslanci polubogovi!« Tako torej? Kdor pozna razmere v Istri in položaj slov. poslancev, mora reči na tako zavijanje: Bog daj norecem pamet!

»Dixi« je dvomil? Ni res; on je kategorično obsojal, krivil!

»Senca nezadovoljnosti pade tudi na poslance; perite jih, kolikor hočete, črni ostanejo vendarle.«

Ako ste imeli kedaj kaj logike v rokah, ali bolje: ako je imate kaj v glavi, recite: ni li tako govorjenje popolnoma obsodba?!

»Šole zaprite, vi poslanci! Dežela bo srečna, ako bo imela poslancev, četudi učiteljev ne bo imela.«

*) Zopet dopis o učiteljskem vprašanju! Saj ste rekli, da ne boste več polemizovali radi tega vprašanja!

Tako se utegne začuditi marsikdo. No s tem dopisom je stvar taka, da ga nismo smeli odkloniti, ker nas je vezala dana obljuba, ki smo jo storili odličnemu gospodu dopisniku že popred, nego pa smo podali omenjeno izjavo svojo. Sicer pa je dopis lapidaren, ker opisuje notariške dogodbe, a — facta loquuntur! Op. uredništva.

Perfidno, lažljivo podtikanje. Čitajte govore istrskih poslancev ob vsaki priliki: v deželnem, državnem zboru, na shodih — tudi v Ljubljani!!

No sedaj: kaj so storili istrski slov. poslanci — in kdo je kriv, da niso imeli vspeha?!

Na to vprašanje naj odgovarja nastopno slovnno poročilo:

IV. seja dež. zbora Istrskega dne 17. januarja 1896.

Prisotni vsi poslanci.

Točka III. dnevnega reda: prošnje za zboljšanje gmotnega stanja.

Preds. G. poročevalec šolske komisije naj blagovoli poročati o prošnji učiteljev ljudskih šol za zboljšanje gmotnih razmer!

Poročevalec dr. Rizzi (čita): Učitelji ljudskih šol mejne grofije Istre so podnesli prošnjo temu visokemu zboru, katera se je izročila šolski komisiji, da jo prouči in poroča. V imenu te imam čast poročati:

Že v deželnozbornem zasedanju l. 1894. je bila v razpravi v tej vis. zbornici prošnja nekaterih učiteljev ljudskih šol za zboljšanje njih gmotnih razmer. Tedanja šolska komisija se je bila le nekoliko ugloabila v meritorično razpravo sedmerih petitev iste prošnje, ker jo je oviral vedno trošček deželnega zaklada za javni pouk; zato je predlagala — in večina, (Seveda italijanska! Op. pisca) je tudi sklenila, da je preiti na dnevni red preko te prošnje. Dasi ti pomisleki (vedno rastoči trošek) obstoje še sedaj, vendar si je šolska komisija, poštevala razloge nove prošnje, stavila vprašanje, ali bi vendar ne bilo mogoče za v bodoče preskrbeti predruženje šolskih določb v tem smislu, da se poviša deželni proračun v pokritje troškov za javni pouk s tem, da se pravičnejše razdeli občinski in deželni prispevek za vzdrževanje javnega pouka.

Razpravljaje o tem zdelo se je komisiji, da bi povišanje deželnih dohodkov z novimi dokladi — ki se bodo itak morale povišati za druge (!) potrebe — ne bilo oportuno, bodisi, da povišanje ne bi bilo v soglasju z davčno močjo davkoplačevalcev, bodisi, da tak način pokritja učnih troškov ne bi odgovarjal kriteriju pravice, zahtevajoče, da so davkoplačevalci obteženi razmerno s koristimi, ki jih uživajo.

Ker torej ni druge poti, da se povišajo deželne finance, treba iskati rešitve v tem, da se del troškov dež. šol. zaklada naloži občinam.

Ravno na to pa meri zakonska oznova, predlagana po dež. odboru, da se uvedejo šolske takse.

Četudi šolska komisija občuti neko zopernost načela — toda utemeljenega v občem šolskem zakonu —, da se naloži taksa na obvezni obisk šole, vendar se mora odločiti za to, ker jo silijo k temu neodlašljivi finančni obziri; to temveč, ker upa, da bodo občine videle v tem neki surogat za davek, kateri bi se bil lahko naložil istim tudi direktno.

V očigled temu razmišljanju odpada sedaj potreba, da bi si izmišljali nov način preskrbovanja v korist šolski bilanci.

Iz tega, kar sem rekel dosedaj, je razvidno, da si je šolska komisija, razpravljaje prošnjo učiteljev, bila v svesti, da novi zakon o šol. taksah, ki bode potrjen brez dvoma, dade šolskemu zalogu več elastičnosti (!)

Tako je mislila šolska komisija, da se dajo prekoračiti gospodarske težkoče, ter se je spustila v meritorno razpravo o prošnji sami.

Prvi petit prošnje: učiteljsko službovanje naj znaša 35 let od dne usposobljenja.

Drugi: promoviranje učiteljev v boljšo plačilno vrsto naj se vrši po službenih letih.

Tretji: da se učiteljem, ki so pred februarjem 1889 dovršili pet let službe, doplačajo petletne doklade, da bodo zjednačeni mlajšim tovarišem.

Obzirom ad 1. se komisija — da-si pripozna muko v ljudski šoli — ni mogla prepričati, da bi štiridesetletna služba, kakor je določeno, bila v nerazmerju z fizično možnostjo učiteljev. Komisiji je znano tudi, da je taka določitev službe uzakonjena v vseh pokrajinah Cislitvanije, izvzemši jedino — Dalmacijo! — Dodajte še temu, da ima ljudski učitelj krajšo in lažjejšo pot študij, da dojde do svojega smotra! Z 21. letom lahko dojde do stalne službe; znižati torej službena leta, bilo bi toliko, kakor odpustiti učitelja iz službe v dobi, ko je še sposoben za isto.

Komisija je torej menenja, da ne more predlagati vsprejetja 1. točke.

Ad 2. Ta petit želi radikalne premembe sedanjega sistema v promoviranju učiteljev, ker hoče, da se zavrže klasifikacija učiteljskih mest, normirana § 24 dež. z. od 3. nov. 1874. Komisiji se ne zdi pametno, da bi zametala motive omenjenega zakona, ki so: večja ali manjša odgovornost, združena z dotičnim mestom, in važnost šole! Ako se jemlje v obzir načelo starosti v službi, in bi o promoviranju obveljalo le-to, potem bi se merodajni, vzdržavajoči faktorji morali odreči vsacega upliva o imenovanjih učiteljskega osebja. Faktum je tudi to, da se službena starost nikdar ne more pripoznati kakor edini vzrok za promoviranje, kajti tako bi bila odvzeta možnost, ozirati se na druge zasluge učiteljev, ki so mnogokrat več vredne, nego pa število službenih let.

In navedenih vzrokov predlaga komisija, da se zavrže ta točka.

Proučevaje 3. petit šolska komisija sicer priznaje opravičenost istega, a misli, da dež. zbor ni kompetenten »de lege lata«, da bi kaj ukrepal o tem.

Iz dosedaj navedenih vzrokov in iz obzira, da se bode dež. zbor v kratkem moral baviti z revizijo šolskega zakona glede učiteljskih razmer, predlaga šolska komisija:

Preko prošnje učiteljev ljudskih šol v mejni grofiji letri o zboljšanju njih razmer naj visoki zbor preide na dnevni red!

(Pride še.)

Politični pregled.

V Trstu, dne 7. decembra.

Abstinenca slovenskih poslancev na Goriškem. »Soča« nadaljuje svoje korenite članke o tem važnem vprašanju in prihaja — toliko gledé vzrokov, ki so doveli slednjič do abstinence, kolikor tudi gledé pogojev za opuščanje te taktike — do zaključkov, ki so povsem v soglasju z izvajanjem, ki smo jih bili priobčili mi v našem listu. »Soča« piše na pr.:

»Zadnjič smo naglašali, da so za abstinenco danes še vedno isti vzroki, kakor ob izstopu, ker merodajni činitelji še niso ugodili zahtevi, katero so naglašali naši poslanci v znani izjavi. Dokler pa se to ne zgodi, ali dokler se razmere sploh drugače ne spremenijo nam Slovincem na krist — sedanjim slovenskim poslanci ne pojdejo v deželni zbor!

Samo po sebi je torej umevno, da naši poslanci ne tirajo abstinence iz hudomušnosti ali radi abstinence same, marveč, ker imajo velike smotre pred očmi, vsled česar morajo stopiti v ozadje vse navadne želje in željice našega prebivalstva. Narod, ki ne zna zatajiti vsakdanjih želj in potreb, ko gre za velike čine, ne doseže tudi nikdar nič velikega sebi v korist, marveč tujci ga bodo sleparili le z drobtinami, mu bodo pa istočasno kradli cele hlebe — in se po vrhu še rogali.

Ker torej poslanci dobro vedò, zakaj so nastopili pot abstinence in kaj hočejo — bo abstinence politike takoj konec, ko jim bo

napravljen zlat mostiček v deželni zbor, ali pa, kakor smo že naglašali, ako se razmere v deželnem zboru premené tako, da Slovenci dosežemo svoje namene tudi proti volji sedanjih mogoteev nasprotne stranke.

Zatem govori goriško glasilo o raznih možnih kombinacijah, kako bi se moglo storiti kraj žalostnemu položaju v deželi, in zaključuje nastopno:

»Razmere se utegnejo spremeniti! To pa je v rokah edino le osrednje vlade na Dunaju, ker tržaški mogotei so nam docela nasprotni. Osrednjo vlado bi pa morala prisiliti do pravičnega postopanja — združena desnica. »Slov. Narod« sam je bil silno navdušen za to desnico, ko so grozili nekateri slov. poslanci, da izstopijo. Slikal je njeno veljavo, njeno moč, njen vpliv. Prav! Namesto pa, da ruje proti slov. deželnim poslancem, naj raje drege desnico in posebe še slovansko-krščansko zvezo, da zastavita ves svoj vpliv v to, da osrednja vlada stori — svojo dolžnost! Potem bo konec abstinence v deželnem zboru goriškem.

Državni zbor. Kakor smo že omenili na kratko v zadnjem izdanju med najnovejšimi vestmi, je finančni minister dr. Kaizl predložil večeraj zbornici poslancev državni proračun za l. 1899.

Proračun izkazuje skupne potreščine 760 mil. 286.793 gld. in skupnega pokritja 760.754.843 gld., torej prebitka 468.041 gld., za 119.113 gld. več nego v l. 1898.

Za l. 1899 proračunjena potreščina v znesku 760.286.793 gld. je za 37.413.962 gld. viša od potreščine za l. 1898, oziroma efektivno viša za 36.555.679 gld.

Potreščina se razdeljuje na posamična poglavja tako-le:

Najviši dvor 4.650.000 gld., kabinetna pisarna 78.307 gld., državni zbor 1.239.088 gld., državno sodišče 23.300 gld., ministerski svet 1.329.143 gld., prispevek k skupnim izdatkom obeh državnih polovic 126.162.876 gld., ministerstvo notranjih del 28.142.972 gld., domobransko ministerstvo 25.196.170 gld., naučno ministerstvo 31.473.776 gld., finančno ministerstvo 131.681.228 gld., trgovinsko ministerstvo 49.783.310 gld., železniško ministerstvo 107.526.190 gld., poljedelsko ministerstvo 19.357.914 gld., pravosodno ministerstvo 29.210.791 gld., najviši računski dvor 175.500 gld., penzijski etat 24.308.510 gld., subvencije in dotacije 171.929.683 gld., uprava državnih dolgov 633.080 gld.

V proračunu naučnega ministerstva se nahaja postavka 3000 gl. za napravo štipendijev za slovenske visokošolce na juridičnih in filozofičnih fakultetah, svota za vzgojo visokošolskih profesorjev se je zvišala na 5000 gld. in postavila se je v proračun tudi primerna svota za ustanovitev hrvatskega gimnazija v Pazinu.

Kakor običajno je finančni minister dodal k proračunu tudi svoj »ekspozé«. Iz tega posnemamo: V primeri z letom 1898 se je potreščina povečala za 36½ mil., od katerih odpadajo 13 mil. na uravnajo uradniških plač. Za ostalih 23 milijonov se je povečalo tudi pokritje. Preej povečane so potreščine za zboljšanje stanja nižim uslužbencem države in delavcem na eraričnih podjetjih. Za leto 1900 se bode možno izogniti deficitu le tedaj, ako se dovoli že opetovano zahtevano povišanje indirektnih davkov. Ako se dovoli davek na sladkor, nameruje finančni minister odpraviti nekatere vekatorične davščine, n. pr. mitnice, časniški kolek itd. Istotako se nameruje preosnova zakona o pristojbinah na škodo državnih blagajni, tako, da se olajša prepisovanje posestev. Sploh se stremi po tem, da bi se ne delali novi dolgovi. Izdatki, ki jih zahtevajo državni dolgovi, so znašali l. 1868 31·7% milijonov, za 1898 pa le 22·7 milijonov. Razveseljivo je, da se je potreščina na polju kulture in blaginje izdatno povečala. Približno znašajo skupni dohodki pribivalstva Avstrije tri milijarde. Splošno gospodarsko stanje se je zboljšalo. Dobro znamenje je, da so poljedelski krogi jeli misliti na samopomoč. Vlada bo podpirala to prizadevanje. Delniška podjetja so se pomnožila. Vlada hoče podpirati razvoj asocijacijskih podjetij. Vloge po hranilnicah so se pomnožile od 1054 milijonov v letu 1886 na 1717 milijonov v letu 1897. Dohodki od najvažnejih užitnin rastejo. Tudi vnajna bilanca se je zboljšala v letu 1898.

Zaključek ekspozéja je bil političke naravi. Minister je opozarjal na škodo, izhajajočo iz dejstva, da ni rešen proračun ni za leto 1898 ni 1899. Tako zgublja parlament pravico ne le do dovoljevanja proračuna, ampak tudi do kontrole izdatkov, torej svoji najvažnejši pravici. Nevarnost za parlament in parlamentarizem sestoji v tem, da se zgublja podlaga za stvarne razprave, ter da se ne spoštuje načelo večine, ki je načelni pogoj parlamentarizma. Ako se onemogočuje sklepanje večine, se onemogočuje sklepanje parlamenta sploh. Minister je pozivljaj konečno vse one, katerim je ležeče na tem, da naše javno življenje krene na pot zdravega, pravnega razvoja, naj delajo na to, da nehajo taki odnošaji.

Predlog posl. Grossa, naj se o odgovoru grofa Thuna na interpelacijo radi izganjanja avstrijskih podanikov iz Prusije otvori debata, se je odklonil. Vendar se je posl. Iro ljuto zagnal v ministerskega predsednika, a Schönerer v predsednika zbornice. Predsednik grajalnega odseka, posl. Haugwitz, je naznanil, da se je znana afera Pfersche-Herold poravnala mirnim potom. Posl. Schweigel, Kaftan in tovariši so interpelovali radi gradnje druge železniške zveze s Trstom.

Domače vesti.

Radi jutrnjega praznika izide prihodnja številka »Edinosti« v petek zjutraj ob 9. uri.

Pred c. kr. izpraševalno komisijo v Kopru so letos prestali izpit usposobljenosti za občne ljudske šole sledeči g. učitelji: 1.) Josip Bertok, učitelj-voditelj v Kubežu, okr. Koper, se slovenskim učenim jezikom; 2.) Iv. Reščič, potovalni učitelj-voditelj, Vrata-Gor. Lokovec pri Gorici, se slovenskim učenim jezikom; 3.) Ante Zuccon, učitelj-voditelj v Alturi pri Pulju, s hrvatskim učenim jezikom.

Laški listi in logika in zakon. Včeraj smo imeli zopet malo jezikovno »aféro« na porotni razpravi.

Predsednik je izjavil, da bode on sam — da ne bode zgube časa — tolmačil porotnikom zaslíšavanja obeh obtožencev, ki sta izjavljala v nemškem jeziku. Branitelj Camber se je odločno uprl temu, sklicujé se na svoje, že na jedni prejšnjih razprav povdarjeno uverjenje, da je na tem sodišču jedino italijanščina razpravni jezik. Ako obtožena umeta le nemški, pa naj se pokliče tolmač. Državni pravdnik se je pridružil menenju predsednika. Sodni dvor je tudi sklenil v smislu predsednika, povdarjaje, da italijanščina ni jedini razpravni jezik na tem sodišču.

Branitelj Camber se je lepo zahvalil sodnemu dvoru na tem sklepu in je ostavil dvorano, zbok česar je sodni dvor imenoval dež. sodišča svetnika Pederzollija službenim braniteljem mesto Camberja.

Ta dogodek je bil »Piccolu« v povod, da je napisal jedno tistih znanih notic, v katerih se polagajo na natezalnico logika, zakon in — zdrava človeška pamet.

A predno odgovorimo »Piccolu«, moramo izjaviti deedirano, da soglašamo popolnoma z odporom gospoda Camberja proti nemščini na našem sodišču. Ali isto odločnostjo se moramo upreti izjavi istega branitelja, češ, da je italijanščina jedini razpravni jezik na tem sodišču. A to je ravno, na kar moramo odgovoriti »Piccolu«, ki je toli drzen, da kliče celo zakon in logiko na pomoč v podkrepljenje te trditve Camberjeve. Koliko drznost! Zakon avstrijski jamči enakopravnost, a »Piccolo« izvaja iz njega pravico do privilegijev jedni narodnosti; logika, izvirajoča iz priprostega človeškega prava, bi zahtevala, da na sodišču, v katerega področju je avtohtono prebivalstvo različne narodnosti, so dotični jeziki tudi razpravni jeziki — »Piccolo« pa trdi, da bi bilo logično ono, kar je v kričočem protislovju z logiko in človeško pametjo. Da, »Piccolo« trdi z lastno mu drznostjo, da logika zahteva tako, da je na vsakem sodišču le jeden razpravni jezik. A »Piccolo« je menda slutil sam, da se mu logika maje pod nogami, da je to opol-zlo polje, kajti kakor bi trenil, jednim skokom, je bil že notri med frazami in sofizmi, ki imponujejo ravno, ali jedino le — »Piccolovemu« občinstvu. »Piccolo« veže otrobe tako-le: »Razpravni jezik ni

nikaka filozofska nejasnost, ampak je tisti — ki je! To je neka stvar, katere sicer ni možno prijeti z roko, katero pa je možno razločevati z ušesi in očmi in katero bi mogel prezirati le nesrečnej, ki je slep in gluhi hkratu — — —.

Ti ljubi Bog: to, kar vidijo »Piccolove« oči in kar slišijo njegova ušesa, to naj bi bilo logika in zakon!! Koliko reči vidimo mi okolo nas, ki so, prav zares so, in vendar bijejo v obraz logiki in zakonu in — poštenju! Z roko sicer tudi »Piccolo« ne more prijeti italijanskega razpravnega jezika; no, pa naj segne gori do svoje glave, morda bode čutil, kako manjka tam notri logike in umevanja zakonov, a največ — narodnega poštenja ter zmisa za častniško dostojnost!!

To je pač logično, da je italijanščina razpravni jezik na tem sodišču, udarec logiki v obraz pa je, ako hoče kdo dokazati a la »Piccolo«, da je italijanščina **jedini** razpravni jezik na tržaškem sodišču!

Med »Piccolom«, logiko in zakonom je vojno stanje v parmanenci, in sam Bog vedi, da-li je kaj nade, da kdaj pride do premirja med temi vojnojočimi se silami.

Obrekoyalec našega ljudstva so vedno na delu. Glavar jim je seveda »Piccolo«. Ako nimajo povoda za ta nesramni posel, pa — lažejo! Ako ni nobenega dogodka, ki bi se dal pretvarjati in zasukovati, pa si izmišljajo. Vsako toliko vidimo in doživljamo kakov tak slučaj, ko se na uprav peklenko zloben način črni in obrekuje naše ljudstvo. Tako zlobnost je zakrivil »Piccolo« zopet v torek dne 6. decembra v notici, v kateri pripoveduje, kako so »včeraj«, torej dne 5. decembra, na cesti proti Katinari napadli nekega moža in ga oropali, kako je isti prišel po noči v bolnico v pijanem stanju, kako je naslednjega prišla v bolnico neka žena, ki je v onem napadanem spoznala svojega moža Andreja Pečarja s Katinare.

Koliko je resnice na tej »roparski« in »pijani« dogodbi »Piccolovi«, smo se uverili danes, ko je došel v naše uredništvo — s »Piccolom« v roki — neki sorodnik Pečarjev, ki nam je povedal, da so Pečarja že v nedeljo, torej na dan pred namišljenim napadom prepeljali v bolnico, kjer je tudi — umrl!! »Piccolovi« roparji so torej na katinarski cesti napali in oropali pijanega človeka, ki je v isti hip v bolnici — umiral!!

Saj ne bi rekli ničesar, ako bi se kaj takega dogodilo včasih, ker vemo, da se lahko dogodi vsakemu listu, da ga kdo mistifikuje, ali v obrekovanju našega ljudstva, kakor je praktikuje »Piccolo«, tiči zistem — zlobnosti in brezvestnosti.

Miklavžev večer „Tržaškega Sokola“. Govori se, da Miklavžu silno ugajata naša tamburica in petje. Da vstreže tej nedolžni želji Miklavževi, naprosil je odbor »Sokola« rojanske tamburaše in tamburašice in »Slovensko pevsko društvo«, naj bi sodelovali na slavnostnem nastopu Miklavževem. Naprošeni so se odzvali dobrovoljno prošnji Sokolovi. Lansko leto je Miklavž poslal k nam le svojega namestnika, letos pa, ko vidi velik politični preobrat mej tržaškimi Slovenci, se je odločil, da pride sam in osebno, da nam poda svojih lepih naukov in modrih nasvetov.

Božičnica. Odbor tržaške ženske podružnice javlja slavnemu občinstvu, da mora pričeti nabiranjem darov za božičnico. Zima je pred durmi, a otroci slovenske šole pri sv. Jakobu ter v otroških vrteih so potrebni obnava in obleke. Nabiralci in darovatelji vrše z nabiranjem in z darovi obenem krščansko in narodno dobro delo. Ker je naše rodoljubno občinstvo že vajeno na te darove, kličemo: na svidenje v tem mesecu!

V ta namen so že darovali: Gosp. Fran Kallister 60 gld., gosp. Josip Mahne 10 gld., gospa Ema Bartel 3 gld.

Odbor trž. ženske podružnice.

Miklavžev večer „Tržaškega Sokola“ utegne biti letos vsestransko zanimiv, kajti — tako se nam je posrečilo izvedeti od nekega našega prijatelja — pride letos stari Miklavž sam z velikim spremstvom iz Olimpa. Ume se, da bodo Olimpčani prinašali pridnim raznovrstnih lepih darov, dočim bode imel Miklavž v svoji oblasti veliko število Pekelčanov, kateri bodo grabili na njegovo povelje zanikrneže in hudobneže.

Drugi izkaz prispevkov slovenskih občin za cesarjev spomenik v Ljubljani. Za cesarjev spomenik so dalje darovale občine: Dole nad Idrijo

20 gld., Kamnagorica 20 gld., Tomišelj 40 gld., Križe pri Trziču 40 gld., Dedendol pri Zatičini 25 gld., Predvor 20 gld., Radovljica 50 gld., in Domžale 75 gld.

Za jubilejno dijaško ustanovo došli so nadaljnji darovi:

Poprej izkazanih	3179 gld. 80 nč.
Marija Jamšek, bivša udovala Kušlan	25 „ — „
Franc Matejčič, prof., Koper	10 „ — „
Josip Grašič, župnik v Bermu	5 „ — „
Bazovica po žup. Ivanu Vouk	15 „ 50 „
Brückner Ferdinand, c. kr. nadporočnik v Zloczow-u	5 „ — „
Dr. Simon Pertot, zdravnik Trst	20 „ — „
Dr. A. Stanger, deželnega glavarja namestnik, Volosko	20 „ — „

Skupaj 3280 gld. 30 nč.

Nadaljne darove sprejema blagajnik dr. Gustav Gregorin v Trstu (Via Molin piccolo šte. 3).

Pozivljamo vse naše rodoljubno občinstvo tržaško in primorsko, da izdatnimi darovi podpre »Dijaško podporno društvo«, ki se ustanovi v Trstu o petdesetletnici vladanja našega cesarja, kateremu društvu je namen podpirati vse **primorske slovenske in hrvaške dijake**, ki bodo študirali na tržaškem gimnaziju. Naš boj za ravnopravnost našega jezika v cesarskih uradih otežuje najbolj okolnost, da nimamo zadosti slovenskih uradnikov. Koliko nadarjenih mladeničev primorskih mora se odreči študijam, ker jim nedostaje gnotne podpore! Temu nedostatku skušalo bode odpomoči novo društvo in dolžnost je vsakega zavednega Slovence, da se po svoji moči spomni tega društva, ki postane jedno najvažnejših v nas. V vedi je moč! Bodočnost naše uče se mladine je bodočnost milega nam naroda!

ODBOR.

Pevsko društvo »Kolo«. Odbor tega društva nam javlja, da je za veliki koncert znižal ustopnino za otroke na polovico cene in sicer: v prtiličju na 20 nč. in v II. galerijo 10 nč. Ukrenilo se je tako, da se omogoči našim delavskim krogom, da zamorejo privedi tudi otroke na ta veliki koncert.

Za zastavo pevsk. društva „Kolo“ je nabrala gospodičina Seme ml. v gostilni gosp. Vodopiveca 7 kron in 6 stot., Vodopivec ml. je dodal še 1 krono in »nekdo« 20 stot., skupaj 8 kron 26 stotink. Prej izkazano 260 kron 68 stot. Skupaj 268 kron 94 stotink.

Goriške zanimivosti z zastavami iz jubilejskih dni v Gorici. Kakor tržaški so se povodom jubileja potuhnili tudi goriški Lahi — tudi oni, ki sicer očitno nosijo znamko irredentizma na čelu svojega političnega mišljenja. Začenši pri milijencu slavne vlade in diktatorju v deželnem zboru goriškem ter pripoznano najnavihanejem političkem spletkarju, dru. Pajerju, pa tja do skrajnega levega krila — vsi so razsvetlili in razobesili zastave! Toda tako daleč se vendar niso mogli povspeti v svojem — avstrijstvu, da bi bili razobesili vsaj jedno cesarsko zastavo. Ume se, da na deželni hiši, na hiši, v kateri zboruje zastop dežele, ki je po dveh tretjinah slovenska, ni bilo ni sledu kakega slovenskega znaka. Pripoznavamo pa, da vse to popolnoma odgovarja načelom enakopravnosti in nepristranosti, kakor jo ume deželni glavar Goriški, ekscoelenea grof Fran Coronini.

Da pa bi se ne motila ta harmonija v ravnopravnosti, kakor jo umevajo velmožni gospodje, je slavna policija goriška kaj pridno zasledovala slovenske zastave. Če že ni cesarske zastave na laških oknih, zakaj naj bi bile slovenske na slovenskih?! Ali ni lepa kombinacija to, iz katere bi se dalo izvajati naj — čudnejših zaključkov?! Tako je bilo čisto naravno, da je na »Šolskem domu«, sezidanem v proslavo cesarjevega jubileja, z slovensko zastavo padla tudi črno-rumena in »Šolski dom« je ostal gol v znak našega mučeništva! In (najbrže v večjo slavo) je iz hiše, stoječe nasproti našemu »Domu«, letelo kamenje v sobe »Doma«. Redarstvu pa ni zameriti, da ni videlo tega kamenja v nujnem poslu, ki ga je imelo se slovensko trobojnico — — —!

Ali, kar ni bilo dovoljeno naši zastavi, dovoljeno je bilo — madjarski. Na odličnem kraju mesta, blizu škofijske palače, je vihrala taka zastava ves dan! Tudi tega ni težko umeti, saj je

bil Košut madjarski »bog«, ki je bil emigrant — v Italiji!!

Tako vidite, da so res prav zanimive in poučljive te dogodbi z — zastavami v Gorici.

Iz Št. Petra na Krasu nam pišejo: Od vseh strani se čitajo poročila o proslavi petdesetletnice našega premilega vladarja; bodi torej dovoljeno tudi meni, da sporočim, kako smo proslavili cesarjev jubilej v naši pivški dolini.

Na predvečer je bila splošna razsvetljava, po vseh vaseh in po vseh hišah. Hiše so bile razsvetljene bolj ali manj sijajno, vse pa je gotovo nadkriljevala c. kr. pošta v Št. Petru. Ta je imela vsako okno odičeno različnimi, simetrično razpostavljenimi in od neštevilnih lučie razsvitljenimi podobami: podoba cesarjevo, Avstrijo, krono vladarjevo, napise: Bog ohrani, Bog obvaruj nam cesarja Franca Jožefa I., in drugo. Ljudje v Št. Petru in po okolici niso vajeni taceh prizorov in so kar trumoma prihajali občudovat to res krasno razsvetljava. Naslednjega 2. decembra je bila ob desetih slovesna maša v Šenpeterski cerkvi. Službe božje sta se udeležila korporativno c. kr. poštno uradništvo in isto južne železnice ter mnogo druge gospode in obilno očitstva, da je bila cerkev prenapolnjena. Po sv. maši so se delile na županstvu na slovesen način spominske svetinje, oziroma za uradništvo na c. kr. pošti, katera slednja je bila v ta namen primerno odičena. Popoldne se je vršil v bližnjem Zagorju slovesen banket, katerega se je udeležilo tukajšnje uradništvo, poštno in železnično, ter drugih boljših stanov Šenpeterskih in Zagorskih. Po slavnostnem govoru in napitnici g. poštnega oskrbnika Kariža presvetlemu vladarju vnela se je živahna in prijazna zabava med gosti in vrstili so se govori in napitnice. In v tej navdušenosti ob živahnem odobravanju sprožil je slednjič še gospod Stroj lepo misel, da bi se o tej priliki spomnili naše prepotrebne družbe sv. Cirila in Metoda in da bi v proslavo petdesetletnice vladarjeve naklonili tej družbi mal dar, na kar je gospodičina Malči Medičeva nabrala v par trenutkih 10 goldinarjev. V svesti si, da smo za naše razmere dostojno proslavili patrijotično slavnost petdesetletnice našega premilega cesarja, vračali smo se zadovoljnim srcem vsak proti svojemu domu.

Vročinska bolezen razsaja že dalj časa v okolici Št. Jurija ob Taboru na Štajerskem.

Posnemanja vredno. Gospod Valetič Fran, krčmar, je nabral mej svojimi gosti 5 gld. za revno ženo Kaligo Lucijo iz sv. Križa, katere mož je zaprt radi lanskich izgredov.

Iz-pred porotnega sodišča. Včeraj sta stala pred tržaškimi porotniki 54-letni litograf in usnar Josip Huter iz Toplice, okraja Novomeškega, ter 44-letna mu žena Marija. Obtožena sta bila ponarejanje kovanega denarja. Josip Huter je dobil 5 let težke ječe, Marija Huter pa le 6 dni zopora. Razprava je bila zanimiva, ker se je na njej razgrnilo zopet naše jezikovno vprašanje, o čemer govorimo na drugem mestu.

Voz in konj pala v morje. Neki voznik se je včeraj na obrežju Carcioti preveč približal morju, konj se je zasukal, voz je zdrsnil v morje in je potegnil za seboj še konja. Po dolgem naporu in pomočjo dobrih ljudi je rešil voznik konja in voz.

Dobro domače sredstvo. Mej domačimi sredstvi, katera se uporabljajo za olajšanje bolečin in odvajajoča ribanja pri premraženju, zavzema prvo mesto Liniment, Cap-sici comp. izdelan v laboratoriju Richterjeve lekarne v Pragi. Cena je nizka: 40 nč., 70 nč. in 1 gld. steklenica, katera te spozna po znanem rudečem sidru.

Koledar.

Danes v sredo 7. decembra: Ambrozij, škof; Agaton, muč. Jutri v četrtek 8. decembra: Preč. spočetje Device Marije.

Solnčni:	Lunin:
Izhod ob 7. uri 59 min.	Izhod ob 12. uri 25 min.
Zahod „ 3. „ 44 „	Zahod „ 12. „ 16 „

Ta je 50. teden. Danes je 340. dan tega leta, imamo torej še 25 dni.

Različne vesti

Na biciklu okolo sveta. Darwin M' Hvat in njegova soproga se te dni povrneta s svojega potovanja okolo zemlje nazaj v Chikago. Do 50.000 biciklistov se pripravlja, da ju slovesno spremi v mesto. Minola so že tri leta, odkar se je Hvat s svojo soprogo podal na pot. Iz Chikaga sta prepotovala Japonsko, Kitaj, Birm, Indijo, Perzijo,

Rusijo, Avstro-Ogersko, Nemško, Francosko in Angleško. Prepotovala sta torej na biciklu kakih 30.000 angleških milj. Stroški na tem potovanju znašajo 11.000 dolarjev ali 25.000 glt. O tej priliki naj omenimo, kako različni narodi imenujejo bicikelj. Anglež mu veli »cycle«, Američan »Wheel«, Francoz »Velocepede« in »Velo«, Holandčan »Snell-wiel« ali »Fiets«, Italijan »Bicicletta«, ravno tako tudi Španec. Na Japonskem imenujejo to prometno sredstvo »Tsun«, a sinovi nebeskega cesarstva ga imenujejo »Cei-chai«. Ker se novejši čas električni motorji množe vedno bolj, je vredno še omeniti, kako jih nazivajo Flaminci v Belgiji. Edno vrsto teh motorov imenujejo ti tako-le: »Snelpaardelos-zonderspoorwegvapeurrijting«. Priznavamo odkrito, da nimamo slovensščine toliko v svoji oblasti, da bi mogli prevesti tako verigo črk in zlogov, tudi če bi jo — umeli!

Zima 1. 1898-99. Prognoze Falbove napovedujejo za letošnjo zimo naslednje vreme: Januvar: prva polovica suha, temperatura izpod normalne temperature, v drugi polovici temperatura narašča, v mnogih krajih je sneg. — Februar: mnogo snega, početkom nizka temperatura, pozneje se ista dvigne. — Marec: prva polovica zelo hladna, potem nastane brzo gorko, okolo 10. pojavi severne luči. — April: Početkom zelo hladno, proti koncu toplo in sneg.

Brzjavna in telefonična poročila. (Zadnje vesti.)

Miramar 7. Danes predpoludne ob 9. uri 20 min. je dospela semkaj cesaričina-udova Štefaniya z hčerko Elizabeto.

Praga 7. »Narodni Listi« potrjujejo, da obvelja glede zasedanja deželni zborov, kakor se je določilo v novem času. Nekoliko spremembe bo le z ozirom na seje zbornice poslancev.

Božični prazniki zbornice bodo čim krajši. Takoj po Božiču bode zahtevala vlada, da se vzameta v razpravo zakonska načrta o nagodbi in proračunskem provizoriju. Čim se ta dva načrta ne rešita do 30. t. m. parlamentarnim potom, posluži se vlada § 14.

Budimpešta 7. Narodna stranka je sklenila, da grof Apponyi pred dnevnim redom današnje seje označi stališče stranke. Ta stranka naprosi predsednika zbornice, Szilagyija, naj obdrži predsedništvo.

Budimpešta 7. (Zbornica poslancev.) Današnja seja se je otvorila prečitanjem odpovedi predsednika Deziderija Szilagyija. Opozicija je pozdravila čitanje demonstrativnimi »Eljen«-klici. Istotako je podpredsednik Lang prijavil svoj odstop, pripominjajo, da bode vodil dalje predsedništvo, dokler ne bode imenovan novi predsednik. Zbornica naj vzame predsednikov odstop na znanje. (Viharni klici na levici: »Ne!«) Poslanec Košut je izjavil v imenu svoje stranke, naj zbornica ne vzame na znanje odstopa predsednika. — Seja nadaljuje.

Petrograd 7. Kakor javlja ruska brzjavna agentura iz Retvma na Kreti, so dobili Turki od ruskih oblasti podpor v ječmenu, moki in lesu za gradnjo, na kar so se umaknili v notranje otoka. Prebivalstvo je oddalo 7000 pušk. Oblasti so odprle 35 šol.

Najnovejša trgovinska vest.

New-York 7. novembra. (Izv. brzjav.) Pšenica za december 72 ³/₄, za maj 73 ³/₄, za marec 70 ³/₄. Koruza za december 39, za maj 39 ¹/₄. Mast 535.

Varstvena znamka: SIDRO.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

iz Richterjeve lekarne v Pragi
pripoznano izvrstno, bolečine blažeče mazilo
dobiva se po 40 nvč., 70 nvč. in 1 glt. po vseh lekarnah. Zahteva naj se to

splošno priljubljeno domače sredstvo

vedno le v originalnih steklenicah z varstveno znamko o »sidro« iz Richterjeve lekarne ter vzame previdnostno samo steklenice s to varstveno znamko kakor originalni izdelek.

Richterjeva lekarna pri zlatem levu v Pragi.

Slovenke pri sv. Jakobu, pozor!

V ulici S. Marco št. 19 je

nova pekarija - prodajalnica,

katera ima na prodaj svež kruh, razne moke za fino in navadno pecivo, izborno maslo, frišno in kuhano, in raznošarne sladkarije po navadnih cenah. Sprejema domači kruh v peko. Naročeno pošilja se tudi na dom.

Priporočam se osobito slovenskim materam za pogosto obiskovanje, udani

Florijan Kompara.

Svetoivančanom in okoličanom na znanje!

Podpisani javlja, da ima v svoji trgovini jestvin v ulici Giulia št. 64. (blizu bošketa) vsakovrstnih predmetov, spadajočih v to trgovino, kakor: riž, sladkor, kavo, vsakovrstne moke, fižol, testenine, olja, kis, mila, oves, otrobi itd., itd.

Grižon Nazarij.

Svoji k svojim!

Naznanjam sl. občinstvu, da sem odprl novo trgovino na drobno in debelo z jesihom in finim oljem ter vsakovrstnega

kolonijalnega blaga

v ulici Poste Nuove št. 3
(hiša Brunner.)

Josip Starč.

Nova centralna čevljarnica v Trstu.

Via Maleanton št. 2.

Bogat izbor čevljev

za gospode, gospe in otroke.

Delo solidno, trpežno in po mogočih konkurenčnih cenah.

Po vseh tobakarnah

dobite ravnokar izšlo povest

Čuvaj se senjske roke!

Velja 35 nvč.

Cvet proti trganju.

(Liniment caspici).

Preiskušano mazilo — odpravlja bolečine pri kostiholu, ganju in revmatizmu. — Ena steklenica z navodilom 50 nv. Razpošilja z obratno pošto najmanj dve steklenici

„Deželna lekarna pri Mariji Pomagaj“

Ph. Mr. M. Leusteka v Ljubljani.

Svoji k svojim!

Kdor želi dobrega in svežega mesa in poštene cene, naj gre v

mesnico

Andreja Rapotec

Via Giulia št. 54 (Pod Školom)

Na zahtevanje cenik in prospekt.

Prva tržaška tovarna

aparato za napravljjanje plina acetilena

tvrdke ROCCO & C. v ulici Sanità št. 9.

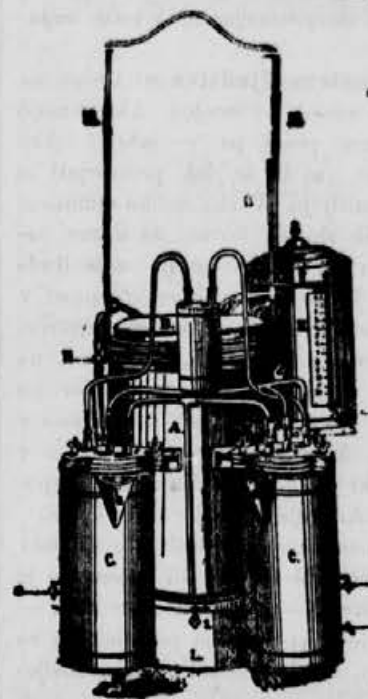
Autorizirani instalaterji plina, vode in plina acetilen.

Aparat na acetilen od Josipa Rocca, patentiran v Avstro-Ogerski je absolutno najbolj praktičen in gotov, lahko rahlen — ne eksplodira, vsprejet od različnih za varovalnih društev. Vsprejemajo se vsakovrstne kompletne naprave za hiše, restavracije, gledališča in mesta pod najugodnejšimi pogoji

Velika zaloga najboljšega

apnena kisleca, katerega kilogram daje 300 litr. plina.

Velik izbor svetilnic in pripadkov za razsvetljavo.

SPECIJALITETA CESTNIH SVETILNIC,

na 1 ali 2 plamena brez dovoda plina

(priprave za dvorce [vile] kioske in mala mesteca).

Vsprejemajo se dela za instalacije in popraviljanje dovodov.

Zaloga

ulici Sanità št. 9.

Delavnica

v ulici S. Giorgio št. 1

„Hôtel Nazionale“

v Trstu

v ulici Vienna št. 4.

se nahaja v bližini kolodvora južne železnice, pristanišč, poštne in brzjavne urada ter je popolnoma prenovljen. Sobe se oddajajo po 80 kr. in naprej.

Postrežba najtočnejša. Govori se slovenski in hrvatski. Lastnik je dalmatinski Hrvat. Za obilni obisk se priporoča udani

Josip Serdarović.

Carl Greinitz Neffen,

Na Corsu št. 33.

podružnica Trst.

Piazza della Legna 2.

Železo in razno železno blago na drobno in na debelo.

Priporočajo svojo dobro sortirano zalogo

predmetov za stavbarstvo, traverze, zaklepe, železo za kovače in facon, stare železnične šine, držaje in ograje, vodnjake, pumpe, železne cevi in take iz vlitiga železa, vse tehnične predmete, popolne naprave kopelji in stranišč, peči in štedilna ognjišča, kuhinjsko, namizno in hišno opravo, železne meble in pred ognjem varne blagajne, nagrobne križe in obgrobnje ograje, orodja za vsako obrt.